

Hyljätty äiti

Kirj. A. Ruissalo.

Äiti yksin suruissansa istuu.
Lapsiaan hän muistaa vaan.
Musta vyöhyt viikkyy elons taiva-
halla.
Sykey yö jo ympäröi maan.

Hän muistaa päiviä lapsuuden.
Eloa huoletonta nuoruuden.
Pilvetön ol' elon taivas silloin,
kun keijukaisen tavoin leikki hän.

Nyt tummana väikkyy elonsa lita
puoli.

Pilvinen, tumma taivas hänet ympäröi.

Hän lohtua vailla, unohdettuna.
Haudan hiljaisuus vallitseepi vaan.

Vähän maailma antoi, paljon otti.
Naisen, äidin sydämen se murti.
Ennenaikaiseen hautaan se hänet
vihdoin sorti.

Oi maailma! Tunnetko naisen arvoa?
Sä tunnetko äidin sydäntä,
kuinka suuri ja jalo se onkaan?
Mut' kohtalo kurja, kelmeys,
voi tuskaksi tuntehen turtaa.

Mit' palkaksesi saat sä nainen,
Kasvattaja ihmislasten?
Ylenkatseen ja pilkan karvaan!
Siis on palkkasi halpa! —
Kyyneleistäs paisuu elon virrat.

Rikkireivityn rinnoin hän taivaan
puoleen katseen kohottaa.
Hän hautaa: Taivas! kuule mua! —
Vaan vastausta ei kuulu sieltä.

Toivotonna, avuton sortuu maahan
huudahtain!

Mä elää en voi, sillä elämä on liian
halpa.

Mull' kuolema nyt ois suurin onni
vain!

— Jäähtyi äidin rikottu rinta.
Huojeit tunteiden tuskat.
Kun hälle kuoleman kalpea käsi
sol vihdoinkin lohdususta.

LAPSILLE.

Kirj. Anna Kangas.

(Alku kirjotuksesta julaištu Toveri-
rilttaressa jouluk. 11 p.)

Ennenkuin ehdin enempää kysellä
oli hän jo pajahtanut kadun kul-
man taa, pois näkyvistämme. Jat-
koimme matkaa alakuloisina. Ent-
nen hilpeys katosi, suru valtasi mie-
len. Ei kevään kaunis luontokaan
voinut ilahuttaa kun elämän epä-
solun vastasivat elonlaulun niin
soinnuttomasti. Lapsekas, nuori ste-
luni täyttyi oudoilla ajatuksilla. Mis-
sä on se elämän ihanaus, jota olim-
me sisareni kanssa kuvitelleet? Mik-
si oli sisareni niin kummallinen, niin
alakuloinen?

Saavuimme virran rannalle ja is-
tahdimme rantakivelle. Kohisten teki
virta itselleen uomaa virran jaiseen
pintaan. Jää lohkeili, vesi vaahtona
kohisi ja kuohui. Pian oli keväin
lämpö murtava virran ryöpyllä vii-
meisetkin jääkähleet. — Ihmisen elä-
män kevät, missä on sinun sarastus-
sesi? — En ymmärtänyt vielä niitä
syitä, joista johtui monet elämän-
huolet. En ymmärtänyt miksi siskoni
oli niin masentunut.

Oli kulunut muutama vuosi. Oli
taas kevät. Linnut jo lauloivat leh-
doissa. — Elämä riemulsi, vaan ei
minun mieleni. Itelessäni paloi ky-
symys: miksi näin piti käydä? Sisareni,
jo vuosia sitten alkanut synk-
kämielessä oli muuttunut mielisat-
raudeksi. Olin menossa häntä katso-
maan tätini luo, jossa hän oli. En
voi koskaan saada mielestäni pois
sisareni kuvaa. "Etkö tunne minua,
sisko", kysyin häneltä. Hän ei tunte-
nut minua, vaan tuijotti ilmeettö-
millä, harhailevilla silmillään. Se oli
siis totta, että hän oli menettänyt
järkensä. Tuo ankara totuus oli mel-
kein enempi kuin voin kestää. Rakas,
hyvä siskoni mielisairaana! — En
tahtonut voida uskoa sitä. — Miksi
hän oli menettänyt järkensä? Ihoi-
seen yöhön, pimeyteen oli sammunut
hänen kirkas älynsä ja loistava jär-
kensä valo. — Ajatelkaa nuoret kus-
tävät, mitä tunsin sillä ertaa, kun
tajuin tuon katkeran totuuden. Eikä
ole väärä ja julma sellainen järjestel-
mä, jossa köyhyys, nälkä, puute ja
tietämättömyys saattavat jo nuoret
ja lapset niin kärsimään, että sortu-
vat, kuten siskoni niiden painosta
sortui?

SYNTY-SANAT

(Jatkoa yhdeksännellä sivulla)

stuhunsa, jos olisivat luvan saa-
neet.

— "Itsenkö minä teille syötä-
väksi laitau", sanoi vaimoni her-
mostuneella itkunsekaisella ää-
nellä. "Muuta ei ole, en minä-
kään ole syönyt eikä lapset...
Eikä olla yksin syyllisiä tähän
karjuuteen... Kovenisit edes
niille jotka ovat syyllisiä, mutta
sinä et — uskalla... täällä vaa-
— kotona puhut..."

— "Niinhän se on", — myön-
sin sille minäkin ikaankuin tu-
nosta heräten. — "Suottahan tä-
mä rähinä tässä on, kun ihmiset
muualla ravitsevat itseään hyvin,
asuvat lämpimässä ja työksensä
varmistavat saataviaan niin ettei
vaan yksikään penni häviäisi..."

"Olkaa tyytymättömät!" väl-
kähti nyt aivoissani kirkkaana
kuin päivänsäde pimeään huo-
neeseen. Elämän pituinen tyy-
tyväisyyteni, alistumiseni, oli
vienyt päämääränsä: turmion
partaalle: itseni ja perheeni lo-
pullinen tuho oli enää yhden ai-
noan lyhyen askeleen päässä. Oikeastaan jo vähemmästäkin ol-
isi ihmisen pitänyt älytä, lup-
pua ennemmin sen turmiollisen
elämänohjeen talutuksesta: totta-
kai nyt jo uskalsi tyytymättömi-
nä esiintyä, kun menetettävää
ei ollut edes yhden päivän leipä-
kannikkoa...

— "Kyllä minä nyt uskallan",
ajattelin, — tasatessani järeillä o-
levat leipäpalat lasten kesken,
jotka hotasivat ne suuhunsa tuo-
ta pikaa.

Jos ei ole liian myöhäistä...? Vähähti mieleeni, kun katsahdin
vaimooni. Sillä nyt ensikerran
näin hänessä pitkien vuosien
kärsimysten lopputuloksen. Sil-
mien katse tuikehti syvällä pään
sisältä vetisenä, mutta erinomai-
sen kirkkaana ja pistävänä, kut-
ten sammuvan liekin viimeinen
tuikahdus. Hiukset olivat har-
venneet ja suortuvilla ja koko o-
lemus kuin näkymättömän, hir-
veän voiman kokoon pusertama.

— "Veroa et saa, — sanoin
isännälle, — et ainakaan tänä
vuonna ja tuskin milloinkaan, si-
llä olet jo kylliksi syönyt mei-
tä..."

— "Vai niin!" kivahti isäntä,
samalla pahansuovasti hymähi-
dellen. Ei säälän hiventäkään
ollut nyt, eikä tietysti enenkään,
vaikka minä olin semmoista us-
konut sen mielessä löytävän, us-
konut ja pietehtynyt pahanhäpäi-
sesti — "Vai niin", isäntä ker-
tasi, "ha, ha, haa. Sinuun näyt-
tää meneen perkele sitte vii-
me näkemän... selvä juttu, saat
jälhteä torpasta..."

Vaimoni ei nähnyt muuttoa
torpasta, sillä hän itse muutti si-
tä ennen... Hän kääntyi pian
vuoteeseen ja kuoli sitten muuta-
man päivän sisällä. Kuollessaan-
kin hän kärsi kovasti niinkuin oli
aina eläissään kärsinyt. Sai
hermokouristukset ja niissä vään-
telähti päiväkausia. Ei pyytä-
nyt pappia eikä lakkaria, lääkäreitä
ei saanut vaikka halusi. Aina
muistan, kun luiseva käsi kou-
ristui omaani viimeisen kerran
ja silmien syyttävä tuike lautui,
lieventyi

— "En minä olisi halunnut
kuolla vielä", — sanoi hän, —
"kun lapset ovat pieniä... muu-
ten minun osani onkin jo suori-
tettu. Pidä huolta lapsista,
mutta älä opeta niille kärsimys-
sen oppia... Se vie lopulta tur-
mioon, niinkuin meidätkin..."

Nousemiseni alkoi siitä ajat-
telkhdasta, jolloin vaimoni kuoli

TILATTAVAKSI TARJOTAAN KIRJA

Sara Kivistö

KIRJ. AKU PÄIVIÖ

Kirja sisältää noin 150 sivua (suurta kokoa), sidottuna kovin
kansin maksaa se ainoastaan 50 senttiä.

Mikä on kirja Sara Kivistö?

Sara Kivistö on kirja, jossa tov. Aku Päiviö tunnetulla taidollaan
kuvallie huutoalaisoloja Suomessa ja miten noita orjamarkkinoita al-
koinaan Suomessa harjotettiin. Kuvaus on hyvin mielenkiintoinen ja
antaa selvän käsityksen niistä vaikutteista mitkä olivat ohjaamas-
sa noita ihmiskauppoja, etenkin siitä minkälaiseen alennustilaan —
seka nuoret että vanhat — huutoalaiset sen kautta asetettiin. Samal-
la se luo tunteellisen kuvauksen yhden huutoalaisytyön monivaiheises-
ta elämästä ja niistä kärsimyksistä, mihin hänen yhteiskunnallinen
asemansa hänet, huutoalaiskasvatukseen saaneena, johtaa ja kuinka
hänelle kovien koettelemuksien jälkeen selviää mitä on sorretun kan-
santuokan tehtävä vapautuakseen ja saavuttaakseen mahdollisuuden
elää ihmisinä.

Meillä on kaunokirjallisuudessamme hyvin harvoja teoksia, jotka
tätä alaa näin selväpiirteisesti käsittelevät.
(Jotka eivät ole vakuisia asiamiehiamme, tulee rahan seurata
tilausta. Asiamiehet saavat 20 prosentin alennuksen.)

Tilataan osotteella:

TOVERI, Box 99, Astoria, Ore.

Tähän mukaan liitän.....dollaria.....senttiä ja ppy-
dän lähettämään osotteellani.....kpl. kirjaa Sara Kivistö.

Nimi.....

Osote.....

sytyttävä katse suunnattuna jo-
honkin suureen tuntemattomaan
onnettomuuden ja turmion tuo-
jaan

Torpparahja oli ollut suoranai-
nen kompastuksen kivi ja alen-
nyksen askel itseni ja perheeni
tiellä, ja sitä ihmettelin, että vie-
lä jaksain kohota. Sillä sangea
suuri joukko semmoisessa ase-
massa olevia ei enää jaksaa kohota,
eivät voi olla tyytymättömiä
suuren alennuksensa ja alistumis-
sensa tähden. Minä vielä suuril-
la ponnistuksissa nousin, ja tyy-
tyttömyys tuli vastaisen elä-
mäni ohjeeksi, sen kultaiseksi
säännöksi

Kun kohtalo painaa minua a-
laspäin, kchotan minä päättäni
ylöspäin. Kohotan niin kauaa
kuin jaksan. Kokemuksestaai
tiedän, että tyytymättömyys on
aineellisesti ja henkisesti ollut
edullisempaa minulle, kuin en-
nen tyytyminen ja alistuminen.
Nykyään, maasta irti ollessani
olen saanut edes — henkistä
pääomaa, jonka pienunteen kyl-
lä olen tyytymätön ja tulen aina
edellekin olemaan. Myöskin
olen tänä aikana syönyt ravit-
sempaa rucakaa kuin milloinkaan
ennen ja olen ollut lämpimäm-
min purretun, joskaan en tyydyt-
tävässä määrässä.

Kotikyläni työväenyhdistys
"Riento" perustettiin heti kun
siellä oli riittävä määrä meitä o-
loihin tyytymättömiä henkilöitä,
jotka painimme sen pystyyn. Se
on siellä nyt tyytymättömyyden
havainnollisimpana ilmestysmuo-
tona. "Olkaa tyytymättömät!
olivatkin syntysanat sille, kuten
ne olivat olleet minun ihmiseksi
tulemiselleni ja taitavat olla kai-
kelle ihmisten yhteiskunnalliselle
kokoamiselle, lopulta sosialistisen
väiteiskunnankin syntymiselle."

Kun Oku lopetti juttelunsa, o-
livat toiset jo kotvan nukkuneet.
Mellukin jo kuului vetävän hirs-
siä. Me Okun kanssa lojuimme
vielä hyvän aikaa valveillamme.
Oku taisi mielessään yhä muis-
tella elämänsä käännteitä.

Aatto Siren.

**NIMI-
LEIMASIMIA**
(RUBBER STAMPS)

Sopivat moneen eri tark-
oitukseen, esim. kirjakuorin,
kirjoihin j.n.e.

TOVERI

Box 99, Astoria, Ore.

**Kirjoja äideille ja
lasten kasvattajille!**

**LASTEMME SIVEELLINEN
KASVATUS**

Eri kasvatustieteen teorioiden
mukaan kirj. Hanna Karhinen.

**SUKUPUOLELLINEN KASVA-
TUS TYÖLÄISPERHEISSÄ**

Suomentanut Hanna Karhinen.

**LASTEN HAMMASTEN
HOITO**

Gertrud Revald-Berlinin mukaan
kirj. Hanna Karhinen.

Yllämainitut kirjat maksavat
vain 15 senttiä kappale.

Saadaa Toverin kirjakaupasta.

LASTEN NAYTELMIA.

SAITURIN HANHET, leikkinytelmä
lapsille, kirj. Aku Päiviö, 1-näytöksinen,
viisi henkilöä20c

TÄDIN MAKIAT, kirj. Aku Päiviö, 2-
näyt., 7 henkilöä25c

COLUMBIAN KUKKATARHA, 1-näyt.,
7 henkilöä25c

KOTIKULTA, 2-osainen laulukytelmä
lapsille, kirj. L. Sininen, 10 henkilöä, 30c

KUNNAN ELÄTTI, kirj. Helmi Vilho, 1-
näyt., viisi henkilöä25c

VALONTIELLA, kirj. Paul Suorsa, 2-
näyt., 12 henkilöä25c

NOUSEVA KOSTO, kirj. Paul Suorsa,
2-näyt., 12 henkilöä25c

ONNEN TIE, 2-näyt., 12 henkilöä25c

PAIKKAALAT, 1-näyt., 10 henkilöä ja
SANKARIT, kolmen pojan vuoropuhelu 25c

Saataavan
Toverin Kirjakaupasta, Box 99, Astoria, Ore.